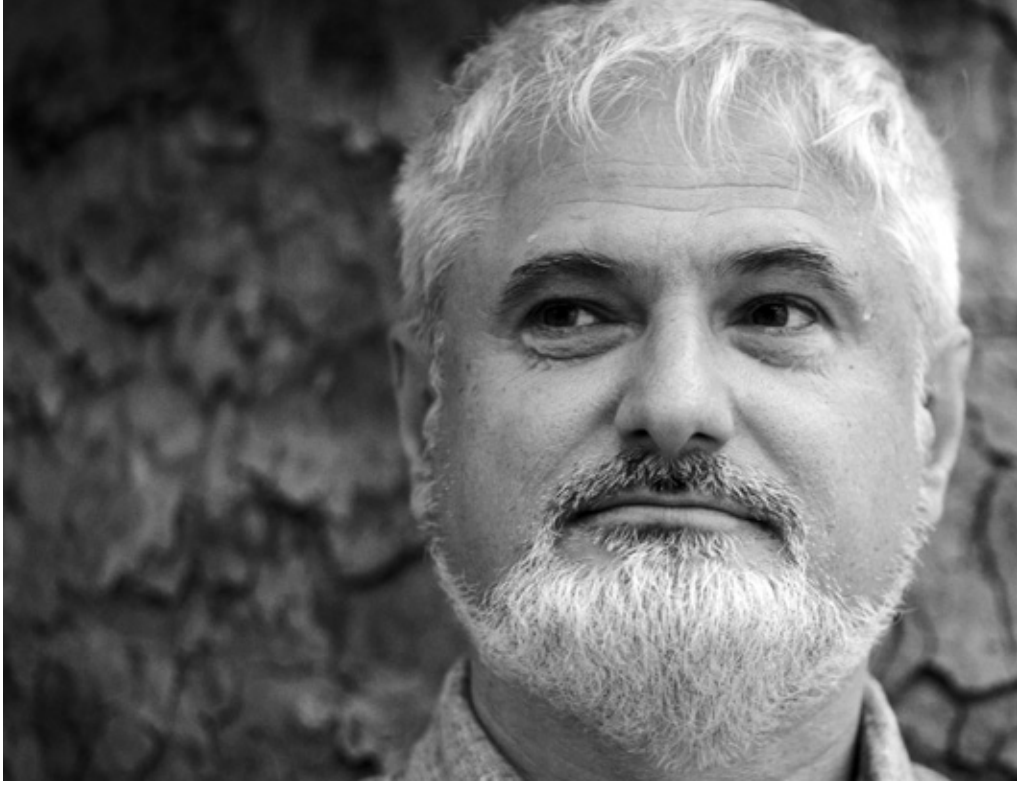

ADRIAN MAJURU

Adrian Majuru (n. 1968, București), scriitor, eseist, istoric și editor. A studiat istoria la Universitatea din București.

Este autorul microromanului fantastic ilustrat *Destinul din oglindă* (Paralela 45, 2005, publicat într-o a doua ediție la Oscar Print, 2017) – acesta marcând și debutul său editorial. A publicat, de asemenea, mai multe volume de proză scurtă, între care se numără *Șapte variațiuni pentru flautul fermecat* (Oscar Print, 2011) și *Legenda Khazară* (Caligraf, 2008), precum și romanul grafic *Tata Moșu. O poveste interbelică* (MMB, 2016).

Colaborări la diferite reviste – *Adevărul Literar și Artistic*, *Aldine* (*România Liberă*), *Time Out București*, *Cultura*, *Contemporanul*, *Magazin istoric*, între altele – sau la cotidiene bucureștene de prestigiu. Coordonează colecția de literatură *Biblioteca fantastică* (Oscar Print). ■

ADRIAN MAJURU

Fratele meu, Violoncelul

Începuse un război neașteptat în vecinătățile apropiate și foarte mulți refugiați – se zvonise și, apoi, zvonurile se adeveriseră – au trecut frontiera noastră timp de câteva săptămâni la rând. Țara aceea a fost atacată de la apus și de la răsărit aproape în același timp iar bieții oameni luptau mai mult cu hazardul, decât cu cotropitorii. Războiul era oricum pierdut. Între cele două valuri uriașe care se apropiau vertiginos unul de altul, pregătite să înghită lacome pământul de mijloc, mulțimi de oameni fugeau cu ultimele puteri către frontiera noastră izbăvitoare și neutră.

Orașele și târgurile din nord erau pline de refugiați iar unii dintre ei au mers mai departe spre sud, până au ajuns la București. Așa s-a întâmplat într-acel sfârșit de an 1939, când țara

aceea din nord a dispărut în adâncurile apelor care au măturat totul în calea lor.

Începuse să ningă într-o mare liniște care devenea tot mai albă în orașul nostru cenușiu. Și, în această liniște, au ajuns până la mine, straniu și atrăgător deopotrivă, acordurile unui violoncel. Am întors capul în direcția muzicii iar pașii m-au condus la întretăierea unor străduțe, în fața unei cafenele mai mereu pustii.

Un tânăr cânta la un violoncel pe treptele înalte ale cafenelei. Cânta ceva din lumea lui pierdută iar mănușile de mătase albă păreau venite și ele din lumea albă a iernii. Lângă el era un bătrân iar trecătorii întorceau capul, însă războiul îi preocupa într-atât de mult, încât nu aveau vreme să înțeleagă începutul de poveste. Întorceau capul spre el fără să se oprească. Alții îl ocoleau grăbiți sub fulgii mari și liniștiți. Iar violoncelul cânta la rândul său fără oprire, împăcat cu lumea unde-i nimerise cântecul. M-am apropiat mai mult. Violoncelistul era cufundat în muzica lui. Părea topit în fulgii de zăpadă care nu conteneau să-l acopere, dar muzica aceea îmi tulbura sufletul. Care urma să fie, oare, povestea lui? Și a celor care-i erau alături? Fracul îi curgea asemeni unui șarpe negru pe covorul alb de zăpadă iar violoncelul plutea deasupra lui ca un fluture uriaș cu aripile întinse.

Într-un târziu, ușile cafenelei s-au deschis iar lumina din interior a cucerit treptele și aripile întinse ale fluturelui. O mașină a oprit în dreptul intrării, în timp ce s-a îndreptat către violoncel o privire curioasă. Preț de câteva clipe, a fost ascultată muzica aceea stranie și greu de crezut că putea fi trecută doar prin coardele unui violoncel. Păreau a se auzi și vibrațiile altor instrumente.

Din fereastra automobilului, s-a întins o mână care ținea între degetele înmănușate un *visit card*. Violoncelistul îl primi iar automobilul se întoarse grăbit spre bulevard, în timp ce, din poarta cafenelei, un domn l-a invitat să intre. Pe violoncelist și pe însoțitorii săi.

Reședința Białostocka cu 20 de ani în urmă

Soarele apunea roșiatic și tomnatic. Purpuriul învăluia salonul înalt unde doi frați învățau violoncelul. Îl ascultau pe maestrul lor. Muzica aprindea purpuriul amurgului prin colțuri nebănuite de suflet și întuneca pe alocuri cotloane neumblate de salon. Fratele mai mare era cucerit de armonia dintre muzică și lumină. Era o liniște de aripi vânturate. Se aflau toți trei în reședința aceea seculară, ascunsă în mijlocul unei păduri înconjurate de mlaștini. Se aflau singuri într-un amurg purpuriu, cuceriți de muzica lor. Și, în această liniște, o ultimă clipă venită de departe, grăbită de o îndelungată așteptare, s-a spart asurzitor în spatele lor. Candelabrul salonului s-a prăbușit, în timp ce ferestrele au început să dispară în pulberi sticloase și țipete tăioase. De afară, se auzeau glasuri străine într-o altă limbă. Ușile s-au deschis dintr-o dată și o mulțime de priviri s-au rostogolit înăuntru. Oamenii aceia în uniforme cenușii ajunseseră și în colțul acesta uitat de lume. Maestrul i-a îmbrățișat pe cei doi frați, în timp ce violoncelul a alunecat ca un bulb de lalea în mijlocul salonului. Căderea lui prelungită a agățat privirile celor abia sosiți, surprinși de ceea ce vedeau. Atunci, fratele cel mic, copilandrul casei, s-a năpustit pe scările de serviciu, din spatele oglinzilor. Curând, a devenit prințul mlaștinilor ocrotitoare, care înconjurau reședința părinților și mormintele strămoșilor. A luat cu el liniștea cu purpuriul ei și încă ceva uitat sub cămașa acelei zile.

1939, o cafenea bucureșteană

Își aminti de aceste întâmplări de demult, privind prin purpuriul uitatului amurg, în cafeaua devenită parcă, și ea, ciudat de rubinie. Alături de ea, îl aștepta o partitură veche. Era tot ceea ce îl mai lega de fratele său mai mare, de lumea căreia i-a întors atunci spatele pentru totdeauna, pentru că a trebuit să plece cu ceea ce avea ea mai bun. Să fugă cu dramul ei de bunătate ascuns în sân. S-au salvat împreună. Noaptea aceea petrecută în mlaștini

i-a amintit de toate poveștile despre ființele stranii și neterminate, dar bune în adâncul sufletului lor, creaturi ale îmbinării zilei cu noaptea. Suflete nici diurne și nici pe deplin nocturne. Suflete curate, dar imprevizibile și misterioase deopotrivă. A simțit că așa va fi și el pentru tot restul zilelor. Când stelele s-au ridicat pe cer, a pornit înapoi spre casă. Era atât de straniu palatul acela mic și vechi, în lumina lunii și a stelelor de primăvară abia începută.

Îl găsi pustiu. Plecaseră cu toții. A intrat în vestibulul decupat de arcade; după ce a mai prins curaj, a intrat în salonul de unde fugise. Era aproape întuneric. Prin ferestrele sparte, razele lunii cădeau pe un obiect straniu, ca un bulb uriaș de lalea. A înaintat cu sfioșenie și teamă. S-a oprit înaintea lui și l-a privit îndelung. Era tot ce îl mai lega de cei dragi, de părinții care dispăruseră pe neașteptate, apoi de fratele său mai mare și mai ales, de bătrânul maestru; i-a lăsat cu străinii aceia în purpuriul amurgului.

Atât își amintește el, dar cu siguranță că unii dintre locuitorii orășelului Białostocka își mai amintesc de zorii acelei zile de început de aprilie a anului 1919. Ceața lăptoasă înnegura începutul de zi. Atunci, când liniștea era mai deplină ca niciodată, strada principală a orașului a fost locul celei mai frumoase întâmplări care-i fusese dată orașului s-o trăiască. Puținii oameni aflați atunci cu treburi pe stradă au zărit venind de la capătul bulevardului o umbră stranie, care se apropia încet, însoțită de un zgomot surd, ușor metalic. Nu părea a fi mersul unui om obișnuit și nici măcar a unuia beat. Părea mai degrabă un ceva nefiresc, o stranie ființă, care apăruse pe neașteptate. Unii mai curajoși s-au apropiat de această umbră după ce și-au dat seama că nu este o nălucire a privirii sau a întâmplării. Ceea ce au văzut i-a surprins negreșit iar imaginea aceea nu o vor uita pentru restul zilelor.

Un băiețel de vreo șapte-opt anișori în pantalonași groși, dar care se opreau deasupra gambelor, și cu veston pus neglijent peste o cămașă de mătase trăgea după el un uriaș bulb de lalea. S-a dovedit, apoi, că era un violoncel care-i depășea ușor statura și greutatea. Îl trăgea încet, cu fiecare pas, iar privirea lui era pierdută printre cuburile de granit, care pe atunci pavoazau străzile centrale ale fiecărui orășel.

Își amintește și acum de întrebările care-l asaltau iar el răspundea într-una că se află cu fratele lui mai mare de care nu voia să se despartă. Îl strângea cu putere pe fratele său iar privirea îi aluneca de la un chip la altul. La un moment dat, dintre cei adunați în jurul lui, a apărut un bărbat cu paloare în obraji, spunându-i că ar dori să fie prezentat fratelui său mai mare. Nu este cuvenit să rămână așa, în mijlocul străzii, fără să se cunoască unul pe celălalt. Atunci, băiețelul s-a decis să facă prezentările. S-a așezat pe una dintre băncile care mărgineau strada, a despăturit un sul de hârtie pe care îl avea ascuns în sân și l-a pus pe bordura înaltă. Și-a cuprins fratele mai mare cu picioarele, pentru a-l poziționa în lungul trupului său iar bocancii micuți l-au prins, cuprinzându-i întreaga greutate. Cu mâna stângă a ridicat bagheta iar ochii s-au închis pe brațul înalt și silențios al violoncelului. Muzica a țâșnit în ceața aceea groasă, unduind-o în chip misterios. Ferestrele s-au deschis și zeci de priviri somnoroase s-au rătăcit în stradă, fără să poată vedea nimic. Doar muzica aceea solemnă, abisală, a unui violoncel ascuns undeva printr-un cotlon de stradă. Băiețelul de atunci a cântat pentru trecătorii adunați în jurul lui ceea ce luase cu el în ultima clipă din casa părinților. Era partitura care îl va lega de acea amintire pentru toate zilele care vor urma. Când băiețelul a oprit muzica între degetele mâinii sale stângi și și-a ridicat privirea spre cei adunați în fața lui a lăsat să-i scape cuvintele: „Acum îl cunoașteți și pe fratele meu mai mare. Sper că voi fi lăsat în pace să plec”. În acel moment, bărbatul care-i vorbise mai înainte s-a apropiat de bancă, l-a luat pe fratele său cu o mână, l-a ridicat în văzduh, iar cu cealaltă mână l-a luat pe el și au continuat drumul împreună, prin ceața aceea lăptoasă și grea a începutului de martie 1919. Acum, acel bărbat se află lângă el, în această cafenea bucureșteană. Era maestrul pe care numai hazardul i l-a scos în cale în dimineața aceea stranie și nefiresc de dureroasă pentru băiețelul de atunci.

Lângă ceașca de cafea se afla și cartea de vizită pe care tocmai o primise. Era din partea unei principese al cărui nume nu părea să-i fie străin. Nu o cunoscuse, nu auzise de ea, dar se întâmplă uneori ca rezonanța numelui pe care îl citești prima

oară sau îți este prezentat să-ți pară totuși familiar. Ciudat de familiar.

Reședința principesei îi amintea de casa părintească. Un palat străvechi, modernizat de curând. Era înconjurat de o grădină luminată noaptea iar ferestrele clădirii se ridicau pe oglinda unui lac ale cărui maluri ajungeau aproape de treptele ieșirii din spate. A fost invitat să cânte la seratele principesei până când a devenit un obișnuit al casei. Principele, trecut și el de prima tinerețe, iubea muzica iar seratele familiei sale erau mai degrabă intime și dăruite muzicii decât un prilej de afișare socială.

Curând, și țara aceasta, care-l adoptase și care-i oferise refugiu, a intrat în război. Pentru câtva timp a fost liniște. Moartea era departe și nu putea fi zărită de la ferestrele palatului. Își amintește de anii aceia luminoși, de serile de vară în grădina palatului și drumul dintre camera hotelului și reședința principesei, care se afla mult în afara orașului. A descoperit într-o după-amiază de vară toridă că timpul s-a încolăcit peste trupul destinului său. Orașul și-a deschis dintr-o dată porțile către răsărit iar armatele de acolo urmau să intre curând. Era multă rumoare în stradă și multe temeri. Trebuia totuși să ajungă la reședința principesei pentru a cânta partitura aceea veche, tăinută în buzunarul hainei. Făcuse această promisiune cu mult timp în urmă, dar îi ceruse principesei să fie singuri. Nu dorea să împărtășească celorlalți partea de suflet ascunsă în gândurile sale de demult.

Drumul ales de șoferul hotelului a fost cel obișnuit pentru vremuri de pace și putea observa mulțimea care mergea fără niciun rost în lungul bulevardelor, așteptând venirea străinilor neînduplecați și imprevizibili. La capătul dinspre nord al orașului, aproape de ieșire, au trecut pe un drum lăturalnic de unde au văzut mai apoi primele șiruri de soldați care se îndreptau către oraș. Iar mai apoi, a aflat că erau destui care se împotriveau acestei primiri și au apărut curând ripostele. Se auzeau strigăte în depărtare. Mașina alerga tăind pădurea de care își amintea atât de bine în sufletul său. La capătul ei, după un sfert de ceas de mers, se afla domeniul principesei.

Și-a descoperit gazda așezată lângă un pian în salonul mare al palatului. S-a apropiat și s-a așezat în fața ei pe unul

dintre scaunele salonului. A prins între picioare violoncelul și a privit-o în tăcere. Era liniște iar amurgul își făcea simțită prezența cu pete de culoare sângerie care drapau întreaga încăpere.

Din spatele oglinzilor, a apărut bătrânul maestru care s-a așezat în apropierea unei ferestre pentru a-i privi. Tânărul a ridicat mâna, strecurând-o spre inimă, și de acolo a scos un sul de hârtie groasă și îngălbenită. L-a pus la picioarele scaunului fără să-l deschidă. L-a privit lung și a închis ochii. Au urmat clipe de tăcere iar mâinile sale au cuprins violoncelul. În acel moment, s-au deschis ușile salonului, făcându-și apariția mai mulți soldați în uniforme cenușii. Aveau brațele ridicate, țintind spre ei. Din spatele lor, a apărut un bărbat ceva mai vârstnic decât ceilalți, îmbrăcat mai îngrijit și foarte surprins să vadă pianul și violoncelul. S-a apropiat de tânăr, nedând nicio atenție chipului speriat al principesei. Privind doar cu atenție violoncelul. A ridicat partitura de jos, a privit-o fără să o desfacă și i-a poruncit tânărului să cânte. Să cânte! Să cânte în așa fel încât sufletul său să se topească în purpuriul amurgului.

Arcușul s-a ridicat încet, deloc timid, peste trupul de lalea al fratelui mai mare. Muzica a țâșnit mai întâi ca un licăr de apă, apoi s-a învolburat crescendo pentru a reveni în liniștea clipelor dintâi. Ofițerul a ridicat privirea, fiind absorbit de muzică. În spatele lui, ferestrele s-au spart în mii de fărâme iar candelabrul salonului s-a prăbușit ca o floare uriașă și fragilă, strivindu-se de pardoseală. De afară, se auzeau strigăte iar soldații săi ocupaseră deja poziții de ripostă sub ferestrele salonului. Muzica, însă, nu s-a oprit. Îi decupase pe cei doi din prezentul timpului. Îi smulsese pentru a-i readuce într-un timp trăit cândva și rămas acolo, nedesfășurat până la capăt. Ofițerul a strecurat mâna spre inimă și a adus la lumină un sul de hârtie groasă și galbenă. L-a mângâiat cu privirea și i l-a încredințat violoncelistului, punându-l lângă scaunul acestuia. Li s-au întâlnit privirile. Ofițerul părea că-i zâmbește ușor iar când și-a întors privirea, și-a zărit camarazii întinși sub ferestrele salonului. A zărit apoi în spatele oglinzilor o ieșire. S-a îndreptat într-acolo, aruncând din fugă o privire bătrânului, care a întins brațele spre el, cuprins de sentimentul sfâșietor al unei întâlniri care întrecea

orice putință a înțelegerii. Ofițerul a făcut un gest cu mâinile, ca și cum, deși era de acolo, decupajul hazardului l-a aruncat într-un dincolo. Iar această barieră nu mai putea fi trecută. Puteai doar privi fără să înaintezi și totul trebuia să se oprească aici. A dispărut, apoi, în spatele oglinzilor iar de acolo, prin culoarele subterane ale palatului, a ajuns, după cum s-a povestit mai târziu, în mijlocul pădurii. Între timp, au ajuns soldații principelui, aproape năpustindu-se înăuntru. Priveau cu toții violoncelistul ridicând două partituri pe care le așeză deschise, împreună, pe unul dintre scaunele salonului.

În seara aceea a cântat pentru ultima oară. Principele și principesa au ascultat muzica aceea care vibra în draperiile ferestrelor deschise. Violoncelul umplea toate golurile timpului trăit, prefigurând clipe care urmau să vină. Salonul era inundat de razele lunii când muzica s-a oprit într-o cădere lină, tot mai stinsă, până s-a risipit în liniștea nopții. Tânărul a lăsat să-i cadă arcușul și făcu auzite câteva șoapte care aminteau de fratele lui pe care-l lăsase în aceeași noapte, cândva, cu 20 de ani în urmă… Hazardul i-a unit preț de-o clipă iar el, fratele, i-a dăruit jumătatea de partitură care-i lipsea. Acum fratele său s-a întors în lumea unde fusese aruncat iar el va rămâne cu celălalt frate, violoncelul. Se mai știe, apoi, că au plecat în noaptea aceea cu toții. Și plecați au fost odată cu noaptea. Pentru o vreme, s-a mai vorbit, prin hotelul acela, de străinul bizar și violoncelul său minunat. Unii spuneau că ar fi fost împușcat de cei nou sosiți, și nu ar fi fost singurul, dar alții credeau, dimpotrivă, că muzica lui mai drapează pe undeva sufletul vreunui amurg. ■

(povestire din volumul *Șapte variațiuni pentru flautul fermecat*, Oscar Print, 2011)